

רשות ההגבלים העסקיים

החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 בדבר

מתן פטור מאישור הסדר כובל

הסדר בין אגם לידרים (ישראל) בע"מ

לבין בר-זיו רביד שושן סוכנות לביטוח חיים בע"מ

1. פתח דבר

ביום 19 במרץ 2008 הונחה בפניי הודעת מיזוג בין אגם לידרים (ישראל) סוכנות לביטוח בע"מ (להלן: "**אגם לידרים**") לבין בר-זיו רביד שושן סוכנות לביטוח חיים בע"מ (להלן: "**בר"ש**"), לפיו אגם לידרים תרכוש את תחום שירותי התיווך והייעוץ בעסקי ביטוח החיים של בר"ש. נתתי את הסכמתי לעסקת המיזוג ביום 26 במרץ 2008.

בצד עסקת המיזוג, הובאו לבחינתי שלוש תניות אי-תחרות, הכלולות בהסכם מכר המוניטין בין בר"ש לבין משה בר-זיו ויצחק רביד, בעלי השליטה בחברת בר-זיו רביד סוכנות לביטוח בע"מ (להלן: "**ההסכם מכר המוניטין**"). החלטתי עניינה בתניות אלו.

לאחר שבחנתי את ההסדר ואת השפעתו האפשרית על התחרות בשוק הרלבנטי, ולאחר שנועצתי בועדה לפטורים ולמיזוגים, שוכנעתי כי הכבילות שבהסדר אינן מגבילות את התחרות בחלק ניכר של השוק המושפע מן ההסדר, וכי הן אינן פוגעות פגיעה של ממש בתחרות בשוק כאמור, כי עיקרו של ההסדר אינו בהפחתת התחרות או במניעתה, וכי אין בו כבילות שאינן נחוצות למימוש עיקרו. מטעמים אלו ראוי ההסדר לפטור לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 (להלן: "**החוק**"), בשל הנימוקים שיפורטו להלן.

2. הצדדים להסדר ועסקת המיזוג

אגם לידרים, היא חברה פרטית בבעלות ישירה ועקיפה של הפניקס חברה לביטוח בע"מ (70%), מר איציק עוז (20.1%) ומר משה ששון (9.9%). החברה עוסקת במתן שירותי תיווך וייעוץ בעסקי ביטוח חיים.

בר"ש, היא חברה פרטית בבעלות בר-זיו רביד סוכנויות לביטוח בע"מ (66.6%) שבעלי השליטה בה הם משה בר-זיו ויצחק רביד (להלן יכוננו כולם יחד: "**קבוצת ב"ר אלמנטארי**") והיתרה בידי מר רפאל שושן. קבוצת ב"ר אלמנטארי עוסקת במתן שירותי תיווך וייעוץ בעסקי ביטוח אלמנטארי ועובר למיזוג עסקה גם בשירותי תיווך בעסקי ביטוח חיים באמצעות חברת בר"ש.

במסגרת המיזוג מוכרת קבוצת ב"ר אלמנטארי את כל פעילותה בתחום שירותי התיווך והייעוץ בעסקי ביטוח החיים באמצעות מכירת כל אחזקותיה בבר"ש (66.6%) לחברת אגם לידרים. זאת,

לרבות המוניטין שרכשה בתחום ביטוח החיים, הזכויות, הידע, מאגרי המידע וכן הזכות לעשות שימוש בשם "בר זיו רביד" ולהפעיל את תיקי הלקוחות הקיימים בסוכנות.

עסקת המיזוג מוגבלת לתחום שירותי התיווך בעסקי ביטוח החיים בלבד ולאחריה קבוצת ב"ר אלמנטארי לא תחדל מפעילותה בתחום שירותי ייעוץ ותיווך בעסקי הביטוח האלמנטארי, ומכאן נובע הצורך בקיומן של תניות אי התחרות עליהן נעמוד להלן.

3. ההסדרים הכובלים והשפעתם על התחרות

בהסכם מכר המוניטין שנערך במסגרת עסקת המיזוג, נכללו שלוש תניות אי-תחרות, כמפורט להלן:

על פי **התניה הראשונה**, קבוצת ב"ר אלמנטארי מתחייבת להפסיק את פעילותה בתחום ביטוח החיים ולהימנע מלהתחרות בבר"ש בתחום ביטוח החיים. תניה זו נקבעה בתחילה למשך תקופה של שבע שנים ממועד השלמת העסקה.

הצדדים להסכם טענו בפניי כי התחייבות זו נכנסת בגדר הפטור הסטטוטורי שבסעיף 3(8) לחוק, המתיר למי שמוכר "עסק בשלמותו", להתחייב כלפי רוכש העסק שלא להתחרות בעסק שמכר, כשהתחייבות אינה בניגוד לנוהגים סבירים ומקובלים. על-פי טענתם זו, תנאי ומשך תקופת תנית אי התחרות האמורה, אשר עמדה על שבע שנים, אינם "בניגוד לנוהגים סבירים ומקובלים" כנדרש על-פי החוק. הבסיס לטענה זו נעוץ בעובדה כי קבוצת ב"ר אלמנטארי אינה חדלה מלפעול בתחום הביטוח האלמנטארי, תחום מקביל לתחום שבו עוסק "העסק הנמכר" - תחום ביטוח החיים. מצב זה מעלה חשש לפיו תוכל ב"ר אלמנטארי המוכרת למנף לקוחות מתחום הביטוח האלמנטארי לתחום ביטוח החיים תוך שימוש במוניטין שצברה, ובכך לפגוע משמעותית בערכו של הנכס הנמכר.

אמנם, מקובל עליי כי התחייבות שלא להתחרות בעסק הנמכר אכן נדרשת לעיתים מצד הבעלים של העסק הנמכר, על-מנת שלא לרוקן את העסקה מתוכן. זהו אף הרציונאל העומד מאחורי סעיף 3(8) לחוק, אשר מבקש לאפשר חיי מסחר תקינים בכל הנוגע למכירת עסקים על המוניטין שבהם. השופט מ' חשין עמד על כך בעניין **טבעול**:

"התחייבות לאי-תחרות נעשית, כמובן, לטובתו של קונה, ואולם באה היא בעליל גם לטובתו של מוכר, שולא אותה התחייבות אפשר לא היה המוכר מוצא כלל קונה לעסק, ואילו בהתחייבות שלא להתחרות בקונה יוכל לזכות בתמורה המרבית עבור עסקו ..."

אשר לתחרות החופשית – והרי בה עיקר ענייננו עתה – לדעת המחוקק, כמסתבר, הפגיעה בה לא תהא חמורה, ומכל מקום, באיזון האינטרסים המושכים לצדדים מוצדקת היא: הן באשר מאפשרת היא לאדם לזכות ובדין לזכות – ובדין לזכות – בפירות המוניטין שצבר בעסקו משך שנות עבודה רבות, והן באשר יש בפטור כדי לעודד – לטובת הכלל – זרימת עסקים מיד-ליד", (סעיף 47 דנ"א 4465/98 **טבעול (1993)** בע"מ נ' שף-הים(1994), פ"ד נו(1) 56).

אולם, ברי כי תקופה "סבירה ומקובלת" לתניה מסוג זה תהא מוגבלת בזמן. עמדת הממונה, כפי שהובעה בהחלטות בעבר, הינה כי נוהגים "סבירים ומקובלים" לתניית אי תחרות בנסיבות אלו, לא תעלה על שלוש שנים, לכל היותר. עמדה זו מבטאת את האיזון הראוי בין הצורך לאפשר

לצדדים למיזוג לשמר את ערכו הכלכלי המלא של העסק הנמכר לבין מעמדו החוקתי של חופש התחרות והערכים שבבסיס דיני ההגבלים העסקיים, באמצעות תניית אי תחרות המוגבלת בזמן.¹

עמדתה של הרשות בנושא זה, זכתה גם לעיגון חקיקתי בהוראת סעיף 3 לכללי ההגבלים העסקיים (פטור סוג לכבילות נלוות למיזוגים), תשס"ד-2004 (להלן: "**פטור הסוג לכבילות נלוות למיזוגים**"), המפרט את התנאים בהם פטור הסוג יחול על תניות אי תחרות הנלוות למיזוג ובלבד שתקופת אי-התחרות לא תעלה על ארבע שנים. בדברי ההסבר לפטור זה, נכתב מפורשות כי פטור הסוג נועד להרחיב את האמור בסעיף 3(8) לחוק.² משבא הפטור לכבילות נלוות להוסיף על הוראות החוק וקבע תקופה של ארבע שנים, ברי כי סעיף 3(8) לחוק נועד לחול על תניית פטור לתקופה קצרה יותר.

המסקנה העולה מכל האמור היא, כי אין תחולה לפטור הקבוע בסעיף 3(8) לחוק על תניית אי תחרות הנעשית לתקופה העולה על שלוש שנים. מכל מקום, לאחר שהובהרה לצדדים עמדת הרשות בסוגיה זו, צומצמה תקופת אי התחרות האמורה לארבע שנים, ועל כן היא עומדת בתנאיו של פטור הסוג לכבילות נלוות למיזוגים.

על-פי **התניה השנייה**, קבוצת ב"ר אלמנטארי מתחייבת להימנע מלהתקשר עם גוף מתחרה בהסדר להפניית לקוחות בתחום התיווך לעסקי ביטוח חיים. מאחר שכבילה זו נקבעה לתקופה של שלוש שנים ממועד השלמת העסקה, הרי שגם היא באה בגדר פטור הסוג לכבילות נלוות למיזוגים.

על-פי **התניה השלישית**, בר"ש ובעלי מניותיה (לרבות אגם לידרים) וחברות קשורות אליהם התחייבו שלא לתת שירותי ייעוץ או תיווך לעסקי ביטוח אלמנטארי ללקוחות הקיימים בבר"ש, וללקוחות שיופנו לבר"ש על-ידי ב"ר אלמנטארי או מי מטעמה. בראשיתה, נקבעה תניה זו לתקופה של שבע שנים אך צומצמה והיא עומדת כעת על ארבע שנים בלבד.

הצורך בתניה זו נובע מכך שבמסגרת עסקת המיזוג מעבירה המוכרת לרוכשת מידע לגבי תיקי ופרטי לקוחות, שלהם (נוסף לביטוח חיים), גם ביטוחים אלמנטאריים, שאינם חלק מן "העסק הנמכר". על-מנת להבטיח שהעסקה תוגבל לתחום ביטוח החיים בלבד, ביקשו המוכרים להגביל את האפשרות של אגם לידרים לנצל את המידע העומד לרשותה עקב העברת תיקי ביטוחי החיים של לקוחות בר"ש, מתוך חשש כי אגם לידרים תציע שירותי ביטוח ללקוחות אלו גם בתחום הביטוח האלמנטארי בה ממשיכה לפעול ב"ר אלמנטארי גם לאחר המיזוג.

רציונל זה, המבקש להפיש את החששות להתנהגות אופורטוניסטית והנאת חינם (free riding) של צד אחד ממשאבי הצד השני לעסקה, הוא רציונל מוכר בדיני ההגבלים העסקיים, אשר אף עומד בבסיסם של סעיף 3(8) לחוק וסעיף 3 לפטור הסוג לכבילות נלוות למיזוגים, כפי שתוארו לעיל.

¹ ראו החלטה בדבר מתן פטור מהסדר כובל בין Carrier Nechushtan Investment Company Ltd לבין Carrier B.V.; Hvacr Investment B.V.; 2001 הגבלים עסקיים 3011358; החלטה בדבר מתן פטור להסדר בין Danzas לבין דני ואבי רייק; 2002 הגבלים עסקיים 3016673; החלטה בדבר מתן פטור להסדר בין כימוביל בע"מ לבין טביב החברה הארצית לטיפול ופינוי פסולת רעילה בע"מ; 2005 הגבלים עסקיים 5000075.

² את דברי ההסבר לכללי ההגבלים העסקיים (פטור סוג לכבילות נלוות למיזוגים), התשס"ד-2004, ניתן למצוא באתר הרשות בכתובת www.antitrust.gov.il/antitrust/he-il/, מספר פרסום 3015535.

בענייננו, ההתחייבות לאי תחרות מצידה של אגם לידרים מוגבלת ללקוחות קיימים בלבד של בר"ש, וללקוחות עתידיים שתפנה קבוצת ב"ר אלמנטארי לבר"ש במהלך שנים אלו, אשר נתח השוק שלהם מכלל השוק הרלוונטי עומד על אחוזים ספורים. על כך יש להוסיף את נתחי השוק המצרפי של הצדדים למיזוג בתחום ביטוח החיים העומדים על אחוזים בודדים וכן את הפיזור הרב של סוכנויות וסוכני הביטוח, אשר צפוי להתגבר עוד יותר לאחר כניסת הבנקים לתחום בשנת 2009. כל אלו מפיגים את החששות מפני פגיעה אפשרית של תניה זו בתחרות בתחום הביטוח האלמנטארי.

4. סוף דבר

לאחר שנועצתי בוועדה לפטורים ומיזוגים, ראיתי לנכון להשתמש בסמכות הנתונה לי בסעיף 14 לחוק ולהעניק את הפטור המבוקש.

החלטתי זו נתונה לערר בתוך 45 יום בפני אב בית הדין להגבלים עסקיים על ידי איגוד עסקי, ארגון צרכנים או כל אדם העלול להיפגע מההסדר הכובל עליו ניתן הפטור.

רונית קן

הממונה על הגבלים עסקיים

ירושלים, ג' בניסן תשס"ח

8 באפריל 2008